

“Slim schakelen is miljoenen besparen”

Interview Roelof Balk, directeur WMIJ

De Werkmaatschappij Markermeer-IJmeer heeft de opdracht om het Toekomstbeeld Markermeer - IJmeer te optimaliseren. Wij vroegen directeur Roelof Balk naar de aanpak van de WMIJ, en hoe hij persoonlijk bij Markermeer-IJmeer betrokken is geraakt.

“Provincie Flevoland en het ministerie van EL&I hebben mij benaderd. Dat heeft vast te maken met mijn financiële achtergrond bij ruimtelijke projecten. Bij het Nationaal Groenfonds ben ik specialist geworden in financiering van natuur en landschap. Daarvoor al had ik bij het Ministerie van Financiën veel ervaring opgedaan in het politiek-bestuurlijke krachtenveld. Dat komt nu goed van pas.

“Het Markermeer heb ik al lang geleden in mijn hart gesloten. Als kind bracht ik vele zomers door in een vissershuisje aan de Zuiderdijk, tussen Hoorn en Enkhuizen. Prachtige luchten, soms spookachtige en donderende stormwinden en eindeloos wandelen langs de dijk. De vluchthaven van Wijdenes was toen een verzand vissershaventje waar je kon zwemmen - één van de weinige plekken waar je veilig het water in kon. De dynamiek van weer en water, het Zuiderzeegevoel, de dijkbeleving: ze zitten in mijn systeem.

Water en land

“Markermeer en IJmeer zijn van onschatbare waarde. Dit gebied weerspiegelt een eeuwenlang samenspel tussen mens en natuur, op de grens van water en land. Cultuurhistorie, ruimte en ecologie: het is hier “people, planet, profit”, lang voordat die uitdrukking was uitgevonden. Denk aan de dijken en de polders, de steden aan het water, de vogels, de rust en de ruimte die je hier nog vindt.

“Het Toekomstbeeld is een prachtig plan. Oermoeras, slibputten en vooroever geven het ecologisch systeem weer een enorme veerkracht. Maar het is nog te duur. Om het haalbaar te maken werken wij drie lijnen zorgvuldig uit: ecologie, economie en financiering.

Drie pijlers

“In het hart van de optimalisatie ligt de pijler Ecologie. Kunnen de maatregelen slimmer en goedkoper met dezelfde effectiviteit? Zijn de luwtemaatregelen te combineren met dijkverzwaring? Werken de ideeën ook echt in de praktijk? In deze pijler moeten we de kosten, € 850 miljoen, substantieel verlagen. Belangrijke informatie hiervoor komt uit het NMIJ-traject waar Rijkswaterstaat de regie over heeft.

“De tweede pijler is Economie en gebruik. We onderzoeken hoe we de maatschappelijke baten van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem kunnen verhogen. Recreatie en toerisme, duurzame energiewinning, scheepvaart. We spreken met de gemeenten langs het water over hun visies op de ontwikkeling van de kust. Tot nu toe lag de nadruk sterk op de groei van Almere. Wij willen de belangen van de andere gemeenten en de bewoners die zij vertegenwoordigen hier ook in betrekken, op een duurzame manier die past bij dit gebied.

“De derde pijler is Financiering: het overbruggen van kosten en baten op het juiste moment. Dat is iets van publieke en private partijen samen, van overheid, bedrijfsleven en burgers. Sommige kosten kun je terugverdienen, andere zijn puur in het publieke belang. Het gaat hier om waardecreatie en

behoud van waarden. Wij leggen de lat hoog: het liefst willen wij komen tot een overeenkomst tussen overheden en private partijen. Bijvoorbeeld over de grondstromen in dit gebied: opbrengsten van zandwinning en grondverwerking benutten voor de natuurprojecten en de dijkversterking. Daar valt veel winst in te behalen.

Misverstanden ophelderen

“Naast de drie pijlers hechten wij zeer aan communicatie en draagvlak. Daar is bij het ontwerp van het Toekomstbeeld al veel aan gedaan. Toch zijn niet alle betrokkenen aangesloten. Gedreven door liefde voor de omgeving maken zij zich al gauw bezorgd over nieuwe ontwikkelingen. Dat is ook niet zo vreemd als je bedenkt hoe het vaak gegaan is in deze wereld: ‘alles van waarde is weerloos’. Ik vind daarom allereerst erg belangrijk dat we misverstanden ophelderen en precies zijn in wat we willen bereiken. Een voorbeeld? Recreatie en natuur kunnen vaak hand in hand gaan, maar soms ook niet. Je moet straks bijvoorbeeld niet met je waterscooter door het oermoeras varen. Maar wij moeten ook geen luwtedammen aanleggen waar je als schipper met je tjalk niet omheen kan. Daar moeten we goede afspraken over maken.

“Communicatie is ook heel belangrijk om de juiste keuzes te maken. Het is niet een kwestie van alleen maar zenden en uitleggen hoe het volgens de ingenieurs of de bestuurders zou moeten. Een echte dialoog is nodig. Dat geldt voor het gehele RRAAM-proces. Daar is het maatschappelijk proces met Guido van Woerkom voor bedoeld. Ik zet mij er persoonlijk voor in om die dialoog te voeren.

“Ook richting politiek Den Haag moeten we duidelijk communiceren. Natuur en landschap hebben weinig prioriteit in de nationale politiek. Dat is begrijpelijk in een moeilijk economisch tij. Maar de kwaliteit van onze leefomgeving overstijgt elke crisis. Investeren in kwaliteit is investeren in waarde. Ik zie het als onze taak om de waardeontwikkeling van het TMIJ scherp in beeld te brengen bij de Haagse beslissers.

Momentum

“Het grootste risico is dat we het momentum voorbij laten gaan. We moeten in beweging blijven, opkomen door de goede zaak. Anders ontglijpt het je en gebeuren er dingen waar we later spijt van krijgen. Het Toekomst-

beeld is een goed doortimmerd ecologisch verhaal. De groeiontwikkelingen in de Randstad maken dat het Toekomstbeeld hoog op de agenda staat. Door nu slim te schakelen kunnen we miljoenen besparen in de uitvoering. Dit jaar nog moeten we al die

kansen uitgewerkt hebben en deels al benutten. Het is een plan voor de langere termijn, maar we moeten vandaag al handelen om ons ideaal te verwezenlijken. In het grootste risico zit meteen ook de grootste aansporing: volhouden en doorzetten.”

Impressie bijeenkomst ‘Toerisme en recreatie in het Markermeer-IJmeer’

Op woensdag 6 april is door de Werkmaatschappij Markermeer IJmeer (WMIJ) in de Kompaszaal in Amsterdam de bijeenkomst ‘Toerisme en recreatie in het Markermeer-IJmeer’ georganiseerd. Bij deze bijeenkomst was een 20-tal experts aanwezig afkomstig van zowel de overheid als het bedrijfsleven uit de toeristisch-recreatieve sector. De bijeenkomst borduurde voort op de in 2009 opgestelde recreatiestudie in het kader van het Toekomstbeeld Markermeer IJmeer (TMIJ).

De ochtend startte met een introductie door Roelof Balk, directeur van de WMIJ. Hij gaf uitleg over de plaats van de WMIJ in de besluitvorming rond de Rijksstructuurvisie voor het Markermeer-IJmeer. De WMIJ heeft de opdracht gekregen om het opgestelde TMIJ verder uit te werken en haalbaar en betaalbaar te maken.

Vervolgens gaf IJsbrand Zwart, van de werkgroep ecologie van de WMIJ, een korte toelichting op de noodzakelijke ecologische maatregelen in het gebied. Hierop volgde een discussie over de

vraag of de luwtedammen, zoals deze worden voorgesteld bij Hoorn, de recreatie niet in de problemen brengen. Het is de kunst om op zoek te gaan naar manieren om de luwtestructuren te realiseren zonder dat de recreatie er last van heeft. De recreatie kan juist profijt hebben van ecologische ingrepen door bijvoorbeeld te werken met een flexibel eiland dat ook recreatief kan worden benut. Oproep van de aanwezigen was dat deze integrale oplossing snel wordt uitgewerkt.

Jeroen Plantinga van de werkgroep recreatie en toerisme van de WMIJ gaf een presentatie over de recreatiestudie die in 2009 is opgesteld. Hij legde uit dat de werkgroep zich niet tot doel stelt de recreatiestudie over te doen, maar deze te actualiseren. Ook wil de werkgroep een markttoets over de plannen laten uitvoeren en de economische spin-off in beeld te brengen. Daarbij wordt tevens aandacht besteed aan het zoeken naar slimme combinaties met natuur, waardoor ‘werk-met-werk’ wordt gemaakt. In de discussie

die volgde op deze presentatie werd een aantal nieuwe trends gesignaleerd die moet worden meegenomen in de actualisering van de recreatiestudie. Zo heeft de economische crisis duidelijk effect op de toeristisch-recreatieve sector en is er een toenemende vraag naar stadstoerisme en stadscampings. Daarnaast werd de oproep gedaan om, als er een IJmeerlijn komt, deze ook recreatief te benutten.

Geer Schakel van *LGroup leisure & arts consulting* legde als vervolg op de presentatie van Jeroen Plantinga uit op welke wijze LGroup de bestedingen in kaart wil brengen. De aanwezigen en andere betrokkenen worden de komende weken gevraagd de aangeleverde plannen uit de recreatiestudie zoveel mogelijk te actualiseren en concretiseren. Dit vormt de basis voor de markttoets, die LA Group zal gaan uitvoeren. Daarnaast stelt het bureau een functioneel programma op. Dit programma wordt op een terugkombijeenkomst in mei aan de betrokkenen teruggekoppeld en besproken.